

بِسْمِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

کتاب اول

اچ. آئی. وی / ایدز

مجموعہ آموزشے

همياران سلامت زندان

تالیف و تدوین:
دکتر فرزاد جلالی

سرشناسه : جلالی، فرزاد، ۱۳۶۱ -

عنوان و نام پدیدآور : اچ.آی.وی/ایدز/تالیف و تدوین فرزاد جلالی.

مشخصات نشر : مشهد : قاف مشهدالرضا(ع)، ۱۳۹۲.

مشخصات ظاهری : ۴۰ص.: مصور(رنگی).؛ ۲۲ × ۲۹ س.م.

فروست : مجموعه آموزشی همیاران سلامت زندان؛ ؛ کتاب اول.

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۶۵۹۵-۱۰-۸

وضعیت فهرست نویسی : فیبا

موضوع : ایدز

موضوع : ایدز -- پیشگیری

موضوع : اچ.آی.وی (ویروس)

رده بندی کنگره : RA۶۴۴ ج۷۷ ۱۳۹۲ ج۹ الف/

رده بندی دیویی : ۶۱۶/۹۷۹۲

شماره کتابشناسی ملی : ۳۱۶۷۲۶۲



ناشر: انتشارات قاف مشهدالرضا(ع) (الآب)

عنوان کتاب: اچ.آی.وی/ایدز

تالیف و تدوین: دکتر فرزاد جلالی

صفحه آرائی و نظارت چاپ: درجه ۲۵۵۹۹۰ ۹۱۵۱

تیراژ: ۱۰۰۰ رحلی

نوبت چاپ اول: ۱۳۹۲

چاپخانه: میثاق

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۶۵۹۵-۱۰-۸

این اثر با حمایت مادی و معنوی اداره کل زندان های خراسان رضوی به چاپ رسیده است

این کتاب توسط کارشناسان بهداشت، مربیان و همیاران سلامت در زندان مرکزی مشهد و اردوگاه حرفه آموزی و کار درمانی چناران پیش آزمایی شده است.

فهرست مطالب

مقدمه / ۵

مقدمه / ۶

پیشگفتار / ۸

راهنمای استفاده از کتاب / ۱۰

درس اول: در مورد بیماری ایدز چه می‌دانید؟ / ۱۲

درس دوم: چرا بیماری ایدز اهمیت دارد؟ / ۱۴

درس سوم: اهمیت بیماری ایدز در زندان چیست؟ / ۱۶

درس چهارم: عامل ایجاد بیماری ایدز چیست و چه خصوصیتی دارد؟ / ۱۷

درس پنجم: اچ.آی.وی از چه راه‌هایی منتقل می‌شود؟ / ۲۱

درس ششم: اچ.آی.وی از چه راه‌هایی منتقل نمی‌شود؟ / ۲۴

درس هفتم: تشخیص عفونت اچ.آی.وی چگونه است؟ / ۲۷

درس هشتم: چگونه می‌توانیم از ابتلاء به اچ.آی.وی پیشگیری کنیم؟ / ۲۸

درس نهم: علایم و نشانه‌های بیماری ایدز چیست؟ / ۳۷

درس دهم: با بیماران مبتلاء به عفونت اچ.آی.وی/ایدز چگونه باید رفتار کرد؟ / ۳۸

پیام‌های کلیدی / ۴۲

پیش‌آزمون و پس‌آزمون (ویژه همیاران سلامت) / ۴۴

سوالات پیشنهادی ارزشیابی مددجویان زندان / ۴۵

مراحل اجرایی طرح همیاران سلامت (اچ.آی.وی/ایدز) / ۴۶

فهرست منابع / ۴۸

مقدمه

برخی از گام‌ها سرآغاز حرکتی نوین، تاثیر گذار، قابل تقلید و پیروی هستند. گام بلند تدوین طرح «همیاران سلامت زندان» و تالیف سری کتاب‌های این طرح ویژه زندانیان، برای همه زندان‌ها، مجموعه‌ای کاربردی است. این کتاب اثری ارزشمند و ماندگار محسوب می‌شود زیرا ارتقاء بهداشت زندان و زندانیان به عنوان زمینه‌ساز تعمیم سلامت، یک اصل مهم در توسعه برنامه‌های اصلاحی و تربیتی می‌باشد. استاندارد سازی محتوی آموزشی و سپس فرایندهای آموزشی یک نیاز اساسی در مسیر توانمندسازی زندانیان است. تعیین هدف نایل به شرایط سلامت مطلوب جسمی، روانی و اجتماعی برای زندانیان مستلزم استفاده از ظرفیت‌های علمی و تجربی موجود در سطح کارشناسان و متخصصین استانی، ملی، سازمانی و فرا سازمانی بوده و تدوین این کتاب طلعه‌ای از آغاز این حرکت در استان خراسان رضوی می‌باشد. جا دارد از جناب آقای دکتر جلالی و همکاران و همیاران ایشان در تدوین این کتاب تشکر و قدردانی شود و آرزو مندم بزودی شاهد تدوین کتب بعدی از این سری کتاب‌های آموزشی در سایر نیازهای آموزشی زندانیان باشیم.

سید محمد موسوی
مدیر کل زندان های خراسان رضوی

پیشگفتار

برای رسیدن به سلامت در جامعه نیازمند مشارکت تک تک اعضا می‌باشد و در این بین هر عضو جامعه در مرحله اول باید آگاهی‌های لازم در مورد مسایل بهداشتی را پیدا کند. باتوجه به کمبود منابع آموزشی ویژه مددجویان زندان‌ها و نیازهای بهداشتی بسیار زیاد زندان‌ها بر آن شدیم تا طرحی را با عنوان «همیاران سلامت زندان» تدوین کنیم. گرچه در زندان‌ها طرح‌های آموزشی ارزشمند زیادی از جمله طرح آموزش هم سانان اجرا گردیده، اما خلاء وجود یک طرح جامع مراقبت بهداشتی و رفتاری زندانیان که در برگیرنده ابعاد مهم سلامتی زندانیان باشد، احساس می‌گردید. سابقه‌های موفق طرح‌های مشابه از جمله «طرح رابطان بهداشت» وزارت بهداشت گویای آن است که با مشارکت دادن جامعه محلی می‌توان در گسترش بهداشت و سلامت و ارتقاء آنها تسریع کرد.

در طرح «همیاران سلامت زندان» تاکید بر افزایش مشارکت زندانیان در اجرای برنامه‌های سلامت و بهداشت در زندان‌ها است. باتوجه به جمعیت زندان‌ها به ویژه در زندان‌های بزرگ و همچنین ورود و خروج بالای آنها، امکان آموزش و نظارت بر وضعیت بهداشتی کلیه مددجویان به طور صحیح و کامل، اقدام بسیار سخت، زمان‌بر و با صرف نیروهای انسانی فراوانی می‌باشد. در صورتی که اگر از نیروهای مددجویان در این زمینه استفاده شود، ضمن تقویت روحیه مشارکت و مسوولیت‌پذیری آنها در فعالیتهای زندان، سبب بهبود وضعیت بهداشتی زندان نیز خواهد شد. در طرح «همیاران سلامت زندان»، هر همیار، مسوولیت بهداشتی جمعیت ۷۵-۵۰ نفره از مددجویان زندان را خواهد داشت. ابتدا همیاران با توجه به ملاک‌های تعیین شده از قسمت‌های مختلف انتخاب می‌شوند، سپس کارگاه‌های آموزشی مختلف را بر اساس سری کتاب‌های همیاران سلامت می‌گذرانند و پس از فراگیری چند موضوع آموزشی اساسی از جمله ا.ج. آی.وی. / ایدز، هیپاتیت‌ها، سل، بهداشت فردی و اعتیاد، فعالیت خود را شروع می‌کنند. در مرحله نخست آموزش جمعیت تحت پوشش، سپس در صورت نیاز ارجاع به بهداری و یا کلینیک مثلثی و تکمیل چک لیست دوره‌ای از وضعیت رفتارها و مشکلات بهداشتی و سلامتی جمعیت تحت پوشش را خواهد داشت. پس اولاً همیاران سلامت فقط روی یک موضوع تمرکز ندارند و چند بعد مهم سلامتی در زندان را هم زمان مد نظر قرار می‌دهند و دوماً فقط وظیفه آموزش ندارند بلکه وظیفه نظارت و کنترل رفتارهای مددجویان را نیز بر عهده خواهند داشت. گرچه ممکن است اهرم‌های نظارتی

و کنترلی چندانی در اختیار همیاران قرار نداشته باشد اما با ارائه گزارش‌ها به مسوولین بهداری و کلینیک مثلثی، چهره‌ی صحیحی از مشکلات بهداشتی در بین مددجویان جهت برنامه‌ریزی‌ها و مداخله‌ها ایجاد می‌شود.

اثر حاضر اولین کتاب از سری کتاب‌های همیاران سلامت با عنوان «ا.ج.آی.وی / ایدز» می‌باشد که با توجه به اهمیت این عفونت و بیماری، به‌عنوان اولین مجموعه تهیه گردیده است. با توجه به نوپا بودن این طرح، ممکن است همراه با اشکالاتی نیز باشد که انتقادات و پیشنهادات همه متخصصان و دلسوزان سلامت جامعه را با کمال میل پذیرا هستیم.

در انتها بر خود لازم می‌دانیم از بزرگواران ذیل که مشوق بسیار مهمی برای اینجانب در ارائه و تدوین این طرح بودند کمال تشکر را داشته باشیم:

جناب آقای غلامحسین اسماعیلی، ریاست سازمان زندان‌های کشور
 جناب آقای علی شمس، معاونت سلامت، اصلاح و تربیت سازمان زندان‌های کشور
 سرکار خانم دکتر مرضیه فرنیا، مدیر کل بهداشت و درمان سازمان زندان‌های کشور
 جناب آقای سید محمد موسوی، مدیر کل زندان‌های خراسان رضوی
 جناب آقای دکتر رضا سعیدی، معاون بهداشتی دانشگاه و رئیس مرکز بهداشت خراسان رضوی
 اداره کل زندان‌های خراسان رضوی: جناب آقای مهندس هادی مدیری، جناب آقای یحیی فولادیان نژاد،
 جناب آقای دکتر ادريس عليخواه، جناب آقای مهندس حسن رضایی
 زندان مرکزی مشهد: جناب آقای مهندس هوشنگ شریف نژاد، جناب آقای ادريس مظفري،
 جناب آقای محمد راعی، جناب آقای دکتر احمدرضا هدایتی، جناب آقای علیرضا حسنی
 اردوگاه حرفه‌آموزی و کاردرمانی چناران: جناب آقای علیرضا مهدویان منش، جناب آقای محمود
 مثنوی دوست، جناب آقای مهدی رشیدی، جناب آقای دکتر بابایی، جناب آقای مهدی توسلی
 دانشگاه علوم پزشکی مشهد: جناب آقای دکتر علی محمد حسین پور، سرکار خانم رجائیان
 امیدوارم توانسته باشیم قدمی در راه ارتقاء بهداشت و سلامت زندان‌ها برداشته باشیم.

دکتر فرزاد جلالی

راهنمای استفاده از کتاب

محتوای این کتاب بر اساس یک مرجع جهت برگزاری کارگاه آموزشی تربیت همیاران سلامت زندان‌ها آماده گردیده است. اگر چه از این کتاب می‌توان به صورت خودآموز نیز استفاده کرد. قسمت‌های اصلی این کتاب عبارت است از:

بحث و گفتگو

در این قسمت بین شرکت کنندگان کارتهایی با پیام‌های مختلف توزیع می‌شود و شرکت کنندگان در مورد آن پیام‌ها نظرات خود را بیان می‌کنند. هدف این بخش بارش افکار شرکت کنندگان می‌باشد و جمع‌بندی نظرات در این بخش انجام نمی‌شود.

کار عملی

اساس کارگاه‌های آموزشی همیاران سلامت، کارهای عملی آن می‌باشد. در این قسمت شرکت کنندگان در قالب کارهای عملی مختلف با مفاهیم کتاب آشنا می‌شوند. درگیر شدن شرکت کنندگان با کارهای عملی مختلف به درک بیشتر مفاهیم کمک می‌کند.

کار عملی در زندان

در این بخش کارهای عملی برای شرکت کنندگان جهت انجام به عنوان تکلیف در نظر گرفته شده است. انجام این فعالیت‌ها سبب می‌شود شرکت کنندگان مفاهیم کتاب را با شرایط زندان بهتر ارتباط دهند.

نکته‌های بهداشتی

نکات آموزشی هر درس در این قسمت قرار گرفته و جمع‌بندی کارهای عملی و بحث و گفتگوها در این بخش به صورت خلاصه آمده است.

ایفای نقش

در برخی از درس‌ها مفاهیم آن در قالب ایفای نقش ارائه می‌گردد. سناریوی هر ایفای نقش ذکر شده و تسهیلگر کارگاه با استفاده از شرکت کنندگان آن را اجرا می‌کند.